

İŞÇİLERE SINIF BİLİNCİ VERİLEBİLİR Mİ?

Aydınlık Gazetesi, 2 Aralık 2017

Yıldırım Koç

Geçenlerde sendika eğitim uzmanlarının katıldığı bir toplantıdaydım. Bazı arkadaşlar, işçilere sınıf bilincinin verilmesi gerektiğini ileri sürdüler. Ben de karşı çıktım ve işçilere sınıf bilinci verilemeyeceğini anlatmaya çalıştım.

Bu konuda da ezber bozmaya gerek var.

İŞÇİLER SINIF BİLİNCİNİ KENDİLİĞİNDEN EDİNİR

Sınıf bilinci nedir?

İşçinin işçilikten kaynaklanan sorunlarının kendisi gibi diğer işçiler tarafından da yaşandığını ve sorunlarının çözümünün diğer işçilerle birlikte davranmaktan geçtiğini kavraması.

İşçi bunu kendiliğinden öğrenir. Belki buna "sınıf bilinci" demeyebilir. Ancak sorunlarının çözümünün aynı etnik kökenden, aynı siyasal görüşten, aynı inançtan insanlarla değil de, diğer işçilerle birlikte olmaktan geçtiğini kavradığında, sınıf bilincine erişmiştir.

Bunu da işçilere kimse öğretmez. Kendi deneyimlerinden öğrenirler.

Ayrıca, günümüzün işçisi, 50 yıl öncenin örgün eğitim düzeyi geri, bırakın televizyonu, radyo bile dinlemeyen, gazete okumayan insanı değildir. Bugünün işçisinin elinde akıllı telefon var. Televizyon izlemenin ötesinde, internet aracılığıyla bilgiye kolayca erişebiliyor; diğer insanlarla kolaylıkla bağlantı kurabiliyor.

İşçi, ihtiyaç duyduğunda kendisi gibi olan diğer işçilere başvurur. Diğer bir deyişle, sınıf bilinci bir ihtiyacın sonucudur.

Sorunları artan işçi, öncelikli olarak aynı etnik kökenden, aynı siyasal görüşten veya aynı inançtan olan kişilerle sorun çözmeye çalışır. Bu tavır son derece doğaldır ve bazen istenen sonucu da sağlayabilir. Ancak özellikle ekonomik kriz koşullarında, bu seçenekler denenip hızla tüketilir ve insanlar kendileri gibi işçi olanlara yönelir.

İşçi, başka seçenekleri tüketip, sorunların çözümü için diğer işçilere yöneldiğinde, sınıf bilinci gelişir.

Türkiye'de sınıf mücadelesinin zorunlu olmadığı koşullarda, sınıf bilinci gelişmiyordu. İşçilerin kendi sorunlarını çözebilmek için kendileri gibi olan insanlara yönelmekten başka çareleri vardı. Bu koşullarda, işçilerin gücünden siyasal mücadelede yararlanmak isteyen sosyalistler, işçilere "sınıf bilinci" vermeye çalışıyordu. 1960'lı, 1970'li yılların özeti budur.

SINIF BİLİNCİ KAPİTALİZMİN SONUÇLARINA, SOSYALİST BİLİNÇ İSE KAPİTALİZME KARŞIDIR

Sınıf bilinci ile anti-kapitalist veya sosyalist bilinç birbirinden farklıdır.

İşçiler, kapitalizmin sonuçlarına karşı birlikte mücadele etmek zorunda kaldıklarında sınıf bilinci gelişir, sınıf kimliği diğer kimliklerin önüne geçer.

Sosyalist bilinç ise, yalnızca kapitalizmin sonuçlarına karşı değil, kapitalizmin kendisine karşı bir mücadeledir. Sosyalizm, alternatif bir siyasal, ekonomik ve toplumsal düzendir. Bu bilgi ve bilinç vahiy yoluyla kendiliğinden gelişmez. Öğrenilmesi gerekir.

Sınıf bilinci kapitalizmin sonuçlarına karşıdır; sosyalist bilinç kapitalizme karşıdır.

SINIF BİLİNCİ KALICI OLMAYABİLİR

Hayatın zorlamasıyla kendiliğinden edinilen sınıf bilinci kalıcı olmayabilir. Örneğin, 1989 Bahar Eylemlerinde işçiler hayatın zorlamasıyla kapitalizmin sonuçlarına karşı birlikte hareket ettiler. Bu

süreçte sınıf kimlikleri diğer kimliklerinin önüne geçti; sınıf bilinciyle hareket ettiler. Ancak karşı oldukları kapitalizm değil, kapitalizmin sonuçlarıydı.

Belirli bir eylemde veya dönemde kapitalizmin sonuçlarına karşı diğer işçilerle birlikte mücadele eden ve davranışlarında sınıf kimliği ön planda olan işçi, sorunlar çözüme kavuşturulduğunda bu tavrını değiştirebilir.

Bu nedenle, eğer sosyalist bilinç edinilmezse, hayatın zorlamasıyla edinilen sınıf bilinci, bu zorlama ortadan kalktığında erir gider ve ancak yeniden ihtiyaç duyulduğunda ön plana çıkar.